

Eikö Suomen varautumis-suunnittelu olekaan kunnossa?

Suomessa on kiitelty ja keuhuttu kokonaisvarautumissuunnittelua, jossa eri ministeriöt hyvällä yhteistyöllä hoitavat eri kriisitilanteiden varautumista. Olen ollut siinä uskossa, että asiat ovat kunnossa. Korona-pandemia on tätä uskoa pahasti horjuttanut.

Kun pandemian uhka oli havaittavissa, oletin, että on olemassa harjoiteltu suunnitelma miten tulee toimia. Nyt virkamiehet vain päivittäisivät suunnitelmat tähän tilanteeseen. Harjoittelusta suunnitelmasta löytyisivät valmiiksi pääosin kaikki toimenpiteet miten pandemian tilanteessa toimitaan - missä järjestyksessä toteutetaan toimenpiteet ja mihin kaikkeen pandemia voi vaikuttaa sekä miten näihin haasteisiin tulee vastata. Samalla suunnitelmassa näkyisi mitkä lainsäädännölliset asiat vaatisivat muutoksia.

Nyt on näyttänyt, että mitään pohjasuunnitelmaa ei ole ollut. Tilanne on monimutkainen ja vaikutukset osuvat laajalle yhteiskunnassa. Ei ole ihme, ettei toiminta ole kaikilta osilta mennyt putkeen. Itselläni on matkustamiseen liittyvä havainto alkuvaiheen hapuilusta. Palasin Kenian matkalta 14.3. Helsinki-Vantaa-lentoasemalle. Minkäänlaisia erityisjärjestelyjä kentällä ei ollut. Kuitenkin jo 24.2. aikoihin WHO oli varoittanut varautumisesta pandemian mahdollisuuteen.

Pandemian mahdollisuus ei ole arvaamaton uhka. Se kuuluu ehdottomasti ennalta varauduttaviin uhkiin. Toimenpideluetteloiden tekeminen etukäteen ei asiana ole edes vaikea. Suurin este suunnitelmien tekemiselle ovat ihmiset itse. Tilanne on sama kuin Venäjän hyökättyä Georgiaan. Sitä ennen toistettiin, että eihän enää ole sivistyneessä maailmassa (lue Eurooppaan kuuluvat maat) sodan uhkaa. Nyt on nähtävästi uskottu, etteivät virukset pääse leviämään kun maailmassa on niin paljon osaavia ja viisaita ihmisiä. Kyllä mahdollisen viruksen leviäminen pystytään rajoittamaan.

Tämän kriisin jälkeen on aika selvittää miksi varautuminen oli näin huonoa. Ei ole tarve etsiä syyllisiä, mutta asioiden kehittämiseksi ja kuntoonsaattamiseksi tarvitaan syitä tapahtumiin. Uudelleen on mietittävä johtaminen, varmuusvarastointi ja teollisuuden varautumisvelvoitteet. Varautuminen maksaa ja se on yksi syy miksi varautumisvelvoitteita ja varmuusvarastoja eri materiaalien ja tuotteiden osalta on vuosikymmenten aikana

pienennetty. Perusteluina on ollut kalleus ja usko tarvikkeiden saantiin ulkomailta.

Kunkin valtion johto on vastuussa ensisijaisesti oman maan kansalaisista. Jos kaikki tarvitsevat kriisin takia samoja tuotteita, ne eivät riitä kaikille. Silloin niitä saa ne maat joissa on omaa tuotantoa tai jotka maksavat niistä eniten. Suomi voi saada kriisituotteita kalliilla rahalla, jos kuljetuslogistiikka on vielä kunnossa. Suomalaisten on hyvä muistaa, että meidän tuonti on hyvin haavoittuvien yhteyksien varassa.

Kriittinen materiaali on käytävä uudelleen läpi. Näiden materiaalien osalta on järjestettävä varmuusvarastointi. Teollisuudelle on maksettava siitä, että ne pitävät tuotantovalmiuden kriittisten materiaalien valmistamiseen. Kuinka pitkään varmuusvarastojen tulee riittää ja kuinka nopeasti tuotannon tulee alkaa, on jo vaikeampi päätös. Järjestelyillä pitää päästä pahimman akuuttivaiheen yli. Teollisuuden tuotannolla pitää selvittää pitempikin ajanjakso.

Edelleen pätee, että on varauduttava pahimman uhkan mukaan. Vaikka resurssit eivät riittäisi, ovat suunnitelmat tehtävä sen mukaisesti. Jos pahimmasta tilanteesta pystytään jollakin tavoin selviämään, kyllä helpommista tilanteistakin selvitään. Augustin Ehrensvärd Suomenlinnan kiveen hakatut sanat suomeksi, ”Jälkimaailma, seiso täällä omalla pohjallasi äläkä luota vieraaseen apuun”, on edelleen sopiva lähtökohta suunnittelun pohjaksi, vaikka ilman muiden apua ei kovin pitkään selvitäkään.

Lämpimämpää kevättä ja kesän alkua toivottaen
Hämeenlinnan Myllymäessä 19.5.2020

Ari Parkkola
Ari Parkkola

Päätoimittaja